

GELOOF DE UITDAGING VAN HET VERSTAND

De mens gelooft van alles op gezag van anderen; maar in God zou hij juist niet op gezag van anderen moeten geloven. God gaat ieders verstand te boven, maar gaat niet tegen het verstand in. Wat waar is doorstaat de toets van de rede, en redelijk nadenken kan ieder gezond mens. Iets dat tegen het gezonde mensenverstand indruist hoort eigenlijk niet thuis in ons hoofd.

Geloven is: erop te vertrouwen dat iemand trouw is aan wat hij (zij) binnen bepaalde verwachtingen zegt en doet. Het woord *geloof* heeft dezelfde taalwortel als *liefde*.

Credo,¹ het beginwoord van de christelijke geloofsbelijdenis in het Latijn, is verwant aan een woord in het oude Sanskriet waarin men zijn hart zegt te leggen in iemands hand.²

Het blinde, kinderlijke geloof in moeder, vader, blijkt pas later gegrond, als het kind verstand heeft om de gegrondheid van die liefde te beseffen. Traditionele psychologen beschouwen *geloof* als “een bouwsteen van de bewuste gedachte”. Een volwassene hoort niet blind te geloven, zelfs al dringen superieuren erop aan. Want over wat de mens gelooft en vertrouwt, moet hij zelf nadenken en beslissen, en de rede is daartoe geschapen.

Oude culturen kennen soms slechts één woord voor geloven en weten; in het Engels betekent *faith* zowel ‘geloof als ‘vertrouwen’; en het Avondland maakt pas sinds de Verlichting principieel verschil tussen ‘geloof’ en ‘kennis’, met een voorkeur voor de ratio, het verstand. Geloof is voor velen *irrationeel*, terwijl er goede redenen voor kunnen zijn om iets te geloven, om op iets te vertrouwen.

De volwassen mens gebruikt bij beslissingen gewoonlijk zijn verstand. Doch in zaken van het geloof hebben mensen de neiging aan te nemen wat ze met leergezag is

¹ De eerste doctrine van het christelijk geloof, oorspronkelijk vastgelegd in het Grieks op het Concilie van Nicea, 325. *Credo in unum Deum*, Ik geloof in één God, et cetera.

² [http://nl.wikipedia.org/wiki/Geloven_\(gedrag\)](http://nl.wikipedia.org/wiki/Geloven_(gedrag)) - Etymologie

gepredikt. Men acht zich niet competent om gangbare en eerbiedwaardige leerstellingen aan het eigen verstand te toetsen. Geloof en rede zijn daardoor niet zelden binnen hetzelfde individu tegenstrijdig. Zelfs het onzinnige is ineens toetssteen van het ware geloof: “Credo quia absurdum” (Ik geloof juist omdat het ongerijmd is)!

Het woord is lang toegeschreven aan Tertullianus, de eerste *kerkvader*, en sluit aan bij de gedachte in de eerste vertaling van het Evangelie van Matteüs uit het Grieks naar het volks-Latijn, door Hieronymus, rond 400 n. Chr. Volgens die vertaling, de *Vulgaat*, zou Jezus een voorkeur hebben uitgesproken voor de “armen van geest”, de “*beati pauporum spiritu*”. Talloze vrome christenen hebben daarom niet durven nadenken over wat het kerkgezag hen leerde. Dat hadden ze beter wel gedaan, want in de nieuwste van honderden vertaalversies van het Nieuwe Testament staat ineens dat volgens Matteüs (5.3) de hemel openstaat voor de deemoedige mens: “*Gelukkig wie nederig van hart zijn, (want voor hen is het koninkrijk van de hemel)*”.

Het “Woord van God” is trouwens ook in het Engels veranderd. De King James Version van 1611 spreekt van “poor in spirit” (wat trouwens ook daar niet als “verstand” wordt begrepen), terwijl de huidige versie van de American Bible Society zegt: “God blesses those people who depend only on him”.

De brede massa in het christendom gelooft nog steeds dat kritisch denken het geloof aantast; dat dus de hersenen een ongezonde omgeving vormen voor het hart. Anderzijds prijzen liefs zeven *Psalmen* in de Bijbel het verstand, en de *concordanties* van het Oude en Nieuwe Testament bevatten tal van verwijzingen naar plaatsen in de Bijbel, waarin de mens wordt geroemd *die verstand heeft* en juist daardoor *God kan kennen*.³

Het verstand blijkt volgens de Bijbel zelfs buitengewoon geschikt om religieus te leven. *Spreuken 15.21* maakt dit duidelijk: “Voor wie geen verstand heeft, is dwaasheid een vreugde, een mens met inzicht kiest de juiste weg.”

Inzicht kan iedereen leren die inzichtelijk wil worden en leergierig is als het “onnozele kind” dat nog luistert naar hetgeen *rebbe Jeshua* zegt – de *Rabbijn* die door de *hemelse Vader* gezonden wordt naar de oevers van het Meer van Galilea om het volk te leren wat waar is in religie.⁴ De *Zoon van God* vertelt van de *Vader* die zijn

³ Concordantie op het Oude en Nieuwe Testament in de nieuwe vertaling van het Nederlands Bijbelgenootschap, Kok 2004/2007

⁴ Het onbedorven kind dient als gelijkenis voor een open mens.

kinderen liefheeft en ze daarom opvoedt door ze te belonen en te straffen. Ze moeten een warm hart hebben, een helder verstand, een rechtvaardige hand, een standvastе moraal, niet blijven hokken in het vaderhuis van langzaam versteende gedachten en niet luisteren naar schriftgeleerden wiens geest op *gekalkte graven* lijkt.

Veel van wat Jezus Christus leert, kenmerkt alle religies.⁵ Het christelijke kerngebod (“*Heb je naaste lief*”) staat ook eerder in de *Boeken* van Mozes en die van andere *Boodschappers* van God.⁶ Maar de *timmermanszoon* uit Galilea brengt iets dat in die dagen ontbreekt: de mystieke *spirit* die leven wil verwekken in de versteende gedachtentempels van priesters en schriftgeleerden en wie vertrouwensvol achter hen aan lopen. Velen zijn “ziende blind” voor de *Zon der Waarheid*, en hun oren luisteren niet naar “de Nachtegaal van het Paradijs op de twijgen van de Boom van Eeuwigheid”, zoals Bahá’u’lláh de *Drager* van Gods Woord in Perzische poëzie omschrijft.⁷

Het *Woord* is het medium waarvan God zich bedient om met de mens in redelijkheid te communiceren. Zijn stem is de stem van een mens die Gods Woord voert – Zijn *Manifestatie*. Er vloeiden woorden uit de mond van Bahá’u’lláh die de wereld nooit had vernomen. Voor het eerst is het mogelijk geweest stromen van de volmaakte woorden Gods terstond te stenograferen. Een van de scribenten rond Bahá’u’lláh had een “revelatieschrift” ontwikkeld om de snelheid bij te houden waarmee op heilige momenten gehele pagina’s van *Gods Boek* werden geopenbaard.

Het geestelijk meest verbindende tussen God en de mens is taal – de modus waarin gedachten in beeld en geluid worden omgezet. God laat door Bahá’u’lláh weten dat het individu met eigen oren moet luisteren naar wat God als het ware zegt; met eigen ogen moet lezen wat God heeft gedictieerd en met een zuiver hart moet overwegen wat Hij het verstand wil laten inzien en hart wil laten voelen.

Het is een van de talrijke *toevallen* dat dit gebod op het moment komt, waarop de mens voor het eerst massaal kan leren lezen en schrijven. Tachtig procent van alle bewoners van de aarde zijn sindsdien gealfabetiseerd. De educatietak van de Verenigde Naties gaat het analfabetisme zo snel mogelijk uitroeien en promoot het

⁵ Boeddhisme/hindoeïsme: *karuna*/naasteliefde verzacht het lijden van anderen en is de voorwaarde van verlichting – z. [http://en.wikipedia.org/wiki/Love_\(religious_views\)#](http://en.wikipedia.org/wiki/Love_(religious_views)#)

⁶ Leviticus 19.18 – Herman M. van Praag, *De God der Wrake*. Over een christelijke misvatting. Trouw, 10-05-2008

⁷ Bahá’u’lláh, *De Tafel van Ahmad*,

ABC met grote onderwijsprojecten via satelliet en internet. In de *Openbaring van Bahá'u'lláh* is dat een van de doelen Gods in de ontwikkeling van de mensheid.⁸ - "Wie schrijft de toekomst?" is de naam van een tijdanalyse door de Bahá'í Wereldgemeenschap.⁹

Naast de *Bemiddelaar* tussen hemel en aarde, de Profeet, heeft de mens geen bemiddelaars meer nodig. Bij alle eerdere theofanieën heeft het heersende priesterschap met vijandschap op de nieuwe Manifestatie van God gereageerd. Christus distantieerde zich daarom van tempelpriesters, farizeeën en schriftgeleerden die alles beter wisten dan de *Zoon van de Vader in de hemel*. Nooit heeft de priesterlijke macht een nieuwe *Gezant Gods* geëerbiedigd en Hun *Boodschap* in ernst overwogen. Eerder joegen ze Hem uit de stad, nagelden ze Hem aan het kruis en wierpen ze Hem in de kerker. Nooit heeft het volk van zijn herders en priesters ervaren van de terugkeer van God op aarde.

De grootst denkbare uitdaging is de aanspraak van de *Manifestaties van God* op bemiddelaarschap tussen de Schepper en ieder van ons persoonlijk. Hier wordt God immers toegelaten in het oereigen huis van het ik. Alle Profeten zijn bij leven verguisd en verworpen; verdwenen spoorloos uit de kleine wereld, waarin zij verschenen.

Het graf van Jezus was *leeg*; Mozes verdween, stervende, op de Berg Nebo; in Medina is het, omstreden, *graf* van Mohammed onzichtbaar gemaakt; van de Boeddha heten slechts haren te resten, in gouden reliekschrijnen.

Pas in dit, spiritueel veranderde, tijdperk hebben de *Manifestaties van God* ook fysiek sporen achtergelaten, de heilige plaatsen van hun levensloop. De relikwieën van de Báb bevinden zich in de schoot van de aarde op de Berg Karmel, onder een gouden koepel. Het graf van Bahá'u'lláh is omgeven door de Tuinen van Bahji buiten Akko. Alle heilige plaatsen van de bahá'ís in Israël staan sinds 2008 op de lijst van het werelderfgoed van de mensheid. Pelgrims en bezoekers voelen er "de aanwezigheid van God".¹⁰

⁸ UNESCO Conference 2007, <http://secint24.un.org/apps/news/story.asp?NewsID=23401&Cr=UNESCO&Cr1=>

⁹ WIE SCHRIJFT DE TOEKOMST? Bespiegelingen over de twintigste eeuw - Een verklaring van de Bahá'í

International Community, http://www.bahai.nl/sites/bahai/files/site44_20070802190852_Wie-schrijft-toekomst.pdf

¹⁰ "People can sense the presence of God", Bahá'í World News Service, 8-7-2008

Bahá'í-geschriften voorspellen dat aan de Bocht van Haifa, waar die nieuwe heiligdommen van de mensheid liggen, een planetaire metropool gaat verrijzen. De Karmel is sinds honderdduizend jaar door de mens bewoond en daardoor een unieke locatie op aarde.

Het aanvaarden van het *Eeuwige Gij* in het binnenste van het ik – voor Martin Buber *God* – is een aanzienlijke prestatie van het zelfkritische vermogen van de volwassen mens.¹¹ Het betekent volgens Buber immers dat het ik een relatie toestaat met de alleswetende *Gij* zoals met “een geliefde persoon”.

De grootste uitdaging van de geest

Terwijl God zuiver Geest is, verschijnen de *Manifestaties van God* in de historische realiteit. Zij vormen een hogere schepping dan die van de mens om als een spiegelbeeld te kunnen zijn van de *Heilige Geest* waarmee God communiceert. In de geschriften van de bahá'ís worden de Manifestaties (de Profeten) met spiegels vergeleken die het verblindende *Licht* tot een sterkte dimmen waarmee de mens in het geestelijk donker kan zien.

Parallel aan het groeiende bevattingsvermogen van de mens is ook de *lichtsterkte* van Gods Openbaringen voortdurend gestegen. Iedere theofanie heeft meer kennis en begrip gebracht dan wat de mens eerder had geleerd. Religies zijn als de leslokalen van een school voor voortschrijdende beschaving, waarin de meeste leerlingen het liefst bij de klassenleraar blijven zitten die ze kennen. Slechts weetgierige leerlingen willen spontaan een groep verder, hoger. Gods Leraren hebben aanvankelijk altijd kleine klassen.

Twee wegen leiden naar *God op aarde*: het wonderlijke kenvermogen van de intuïtie en een combinatie van observatie en overweging die uit levendige belangstelling voortkomt. Wie nu al in de heilige schriftwonderen van Bahá'u'lláh en in zijn lange lijdensweg de presentie van *God op aarde* ziet, ervaart dit als verstillend voorrecht. In Zijn *Manifestaties* komt de Geest Gods het dichtst bij de realiteit van de mens.

Geloven – maar waarin?

¹¹ Martin Buber (1878-1965), godsdienstfilosoof, “Ich und Du”, 1924, bij Reclam 1995

Alle grote beschavingen zijn een uitdrukking van de samenbindende *Geest* achter iedere kosmische formatie. De nog bestaande godsdiensten zijn als de avondzonnen van voorbije *Dagen Gods*, terwijl de mensheid in de morgenstond verkeert van een nieuwe *Dag*. De aarde baadt in het zonlicht van nieuw leven in wat de mens kan denken en doen. Er is een historisch ongekende geestverruiming gaande. Bahá'ís geloven dat God de mensheid door Bahá'u'lláh het wereldburgerschap leert.

De heersende omstandigheden zijn onstuimig als de lente. Die *lente* is in 1844 begonnen, toen de Báb als een andere *Elia* of *Johannes de Doper* verscheen om de komst van Bahá'u'lláh' aan te kondigen. "Zodra de Beweger in beweging komt," schreef Hij vanuit zijn kerker in de bergen van Perzisch-Azerbeijan, "haast u dan om Hem te bereiken, zelfs al moet u over de sneeuw kruipen."¹²

Meer en meer mensen zien de noodzaak in van een nieuwe wereldorde in. Zelfs hoog in de internationale politiek roepen staatslieden om andere tijden en slepen daar grote menigten in mee. Bahá'u'lláh verzekert de mensheid dat die nieuwe wereld gaat komen:

"Spoedig zal de huidige orde worden opgerold en in plaats ervan een nieuwe orde worden uitgespreid."

In de sociale evolutie van de mensheid is het stadium van globalisering bereikt. Bahá'ís geloven dat de mensheid – al of niet noodgedwongen – een hoger niveau van politieke beschaving zal realiseren.

De voornaamste sociale belofte in alle openbaringsreligies – *vrede en gerechtigheid op aarde* – zijn het verklaarde doel van de Verenigde Naties. Bahá'u'lláh heeft een eeuw geleden voorzegd dat de volkeren in dit nieuwe tijdperk de oorlog zullen afleren.

Op de geopolitieke *Kleine Vrede* die voortkomt uit dreigende rampspoed op de wereld, zal gaandeweg de *Grote Vrede* volgen – een beschaving op basis van een hoog ontwikkeld maatschappelijk bewustzijn en intermenselijke verhoudingen waaruit vooroordelen verdwijnen zoals eerder het analfabetisme. De presentie van God en de ordening die dat inhoudt, zal in de komende duizend jaar tot de werkelijkheid behoren als de zon aan de hemel.

De komst van Bahá'u'lláh en de geloofsgemeenschap die daaruit is voortgekomen, lopen aan deze historische ontwikkeling vooruit. Onder andere met de *Bahá'í*

¹² Selections from the Writings of the Báb, blz. 17, <http://bahai-library.com/writings/bab/swb/swball.html#16>

Bestuursorde die het persoonlijk leiderschap van priesters, rabbijnen, imams of goeroes vermijdt. Het stelsel berust op een geopenbaarde wilsbeschikking, met gekozen en benoemde onderdelen onder een *Universeel Huis van Gerechtigheid* dat gebonden is aan de goddelijk wetten op schrift.¹³ Niet eerder zijn heilige geschriften door een *Manifestatie van God* eigenhandig neergeschreven of aan snelschrijvers gedictend en daarna geverifieerd en gezegeld. De Báb en Bahá'u'lláh zijn de eerste grote *Profeten* die hun Woord op schrift hebben gezet, in de eerste echte documenten van Gods Woord .

In het verleden hebben priesters en voorgangers veelal de overhand gekregen op het geloof van het hart van de enkeling. Hun systemen hebben leerstellingen ontwikkeld op grond van oncontroleerbare "inluisteringen van de Heilige Geest" en geloofspolitieke debatten op concilies. Vaak worden *leek* of *kudde* niet in staat geacht zonder priester of Schriftgeleerde de weg te kunnen volgen naar het eeuwige leven. De eerste geloofsbelijdenis van de christenen noemt de Vader, de Zoon, de Heilige Geest en de *apostolische kerk* in één ademtocht.

In het Bahá'í-geloof is geen rol meer weggelegd voor priesters, monniken, predikers; voor sacramenten, ceremoniën, heilige handelingen of symbolen. Er telt niets anders dan het *Woord van God* en de innerlijkheid van mystieke momenten. Bahá'í huizen van *gebed* zijn niet gewijd; negen open deuren beduiden dat allen gelijkwaardig zijn in de goddelijke eenheid van het leven.

Godsdiensten vormen weerbarstige organismen die, hoewel oorspronkelijk bezielde, geen eeuwig leven hebben. De continenten zijn bezaaid met de tempelruïnes van vervlogen priesterglorie – van het dal van de Indus, de Tweestromen of de Nijl tot de Andes of van Yucatán.

Terwijl de mensheid geestelijk evolueert, houden geloofsystemen oude leerhuizen in stand, waarin uiteindelijk nog slechts weinigen blijven zitten. Op het Forum Romanum werd nog in de 4e eeuw na Christus de machtige staatstempel hersteld, terwijl er steeds meer Romeinen langsliepen, op weg naar een eenvoudige christelijke mis met vrienden.

De uitspraak van Plato wordt door de hele geschiedenis bevestigd – "Niets is ooit, maar alles wordt". Ook de *Openbaring Gods* die meer dan tienduizend jaar geleden tot het ontwaken van de eerste beschaving lijkt te hebben geleid, is sindsdien keer op hernieuwd en erbij telkens aangepast aan de vragen van de mens op dat moment.

¹³ Het Verbond van Bahá'u'lláh, uitvoerig beschreven in <http://covenantstudy.org/questions/introduction/>

Openbaring is zoals de dageraad van de *Zon der Waarheid*; dat Licht activeert de evolutie van het leven van de mensheid.

Onder invloed van de grote openbaringen zijn in de sociale geschiedenis steeds complexer samenlevingen gegroeid, met als maatschappelijk doel: één wereld, waarin volkeren, rassen en culturen de mooiste *Tuin* in de schepping vormen.

De *Openbaring van Bahá'u'lláh* bevat het elixer dat de wereld van de levensgevaarlijke ziekte van onenigheid en haat kan genezen. Dat is wat bahá'ís geloven. En zij bedient zich als vanzelfsprekend van de planetaire netwerken die zich vanaf haar eerste dag synchroon hebben ontwikkeld, uiteraard niet toevallig.¹⁴

Terwijl de natuurwetenschappen in het grensland der dingen zijn aangekomen, is op godsdienstige wereldkaart een Terra Incognita opgedoken, met rivieren vol verklaring en meren die dieper zijn dan het denkbare. Die geestelijke *binnenlanden* staan open voor de pelgrim die in de zeven valleien achter de menselijke kennis naar de parels van goddelijke wijsheid zoekt. Het is het vreedzame land van het eigen inzicht, waarin God zo dichtbij is als *de levensader naar het hoofd*.¹⁵

GCV

¹⁴ De eerste aankondiging van de Bahá'í Era en het eerste telegram binnen 24 uur, 23-24 mei 1844.

¹⁵ Gleanings From the Writings of Bahá'u'lláh, p. 326